

PAP, 30.10.2009

Wystawa poświęcona mieszkańcom Warszawy po 1 sierpnia 1944 r.

Około stu kopii dokumentów oraz fotografii przedstawiających losy mieszkańców Warszawy po 1 sierpnia 1944 r. - gdy wybuchło powstanie, od piątku oglądać można na plenerowej wystawie na stołecznym pl. Konstytucji.

Głównym organizatorem ekspozycji - zatytułowanej "Nazajutrz" - jest Fundacja "Polsko-Niemieckie Pojednanie".

W towarzyszącym wystawie specjalnym katalogu przewodniczący Zarządu Fundacji, Dariusz Pawłoś, napisał: "Czujemy się zaszczytzeni, że możemy w jakimś stopniu przyczynić się do upamiętnienia losów cywilnych mieszkańców Warszawy, wymordowanych podczas (...) Powstania, wypędzonych z miasta, wywiezionych do obozów koncentracyjnych i na roboty przymusowe".

"Rok 1944 przyniósł całkowitą zagładę Warszawy, śmierć 150-200 tys. cywili i ponad 16 tys. powstańców oraz przymusowe wypędzenie kilkuset tysięcy mieszkańców stolicy. Odbudowa miasta była ogromnym wysiłkiem dla całego społeczeństwa i zajęła kilka dziesięcioleci" - podkreślił Pawłoś. "Latami trwało poszukiwanie najbliższych, członków rodzin zaginionych w Powstaniu lub rozdzielonych (...). Wielu warszawiaków przeżyło tragizm ekshumacji masowych grobów i rozpoznania swoich bliskich wśród ciał zmarłych. Losu tysięcy mieszkańców nigdy nie dało się ustalić".

Szef Fundacji "Polsko-Niemieckie Pojednanie" powiedział w piątek PAP, że ekspozycja ta zamknąć ma "symboliczną klamrą" cykl imprez składających się na obchody 65. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego.

- Prezentujemy losy tysięcy mieszkańców stolicy, którzy w czasie powstania i po jego upadku trafili do obozów koncentracyjnych. W tej grupie była wielka liczba warszawskich dzieci. Pokazujemy również trudne powroty oraz "robinsonów" warszawskich - oni, mimo trudnych warunków, postanowili ukryć się i przetrwać w ukochanym mieście. Ta wystawa jest hołdem złożonym ofiarom - powiedział Dariusz Pawłoś.

Składające się na nią dokumenty i zdjęcia pochodzą m.in. ze zbiorów: Fundacji "Polsko-Niemieckie Pojednanie", Archiwum Państwowego m.st. Warszawy i Muzeum Powstania Warszawskiego. Umieszczono je na dużych planszach ustawionych przed siedzibą InfoQultury przy pl. Konstytucji 4.

Autorzy zdjęć - wśród nich Eugeniusz Lokajski, Joachim Joachimczyk i Wiesław Chrzanowski - uwiecznili powstańcze walki, ruiny domów, matki z dziećmi ukrywające się w piwnicach, długie kolejki po wodę, a także kolumny powstańców idących do niewoli, ewakuację ludności cywilnej z Warszawy, jej drogę do obozu przejściowego w Pruszkowie, wreszcie - warszawiaków w stalagach i oflagach.

Wśród kopii dokumentów są dowody tożsamości osób deportowanych do przymusowej pracy oraz tymczasowe dowody wystawiane w 1945 r. przez Związek Byłych Więźniów Obozów Koncentracyjnych. To wszystko uzupełniają m.in.: rysunki wykonywane w obozach przez polskie dzieci, fragmenty wspomnień powstańców warszawskich, znak rozpoznawczy polskich robotników przymusowych w Rzeszy - tzw. "petka".

Jest też kopia listu napisanego pod koniec października 1944 r. przez 18-letniego powstańca warszawskiego do matki: "Kochana Mamusiu, przesyłam serdeczne pozdrowienia. Niemcy wywieźli mnie z Tatusiem do obozu w Oświęcimiu wraz z innymi z Warszawy. Tatuś już nie żyje, nie płacz mamusiu, gdy i ja zginę. Z naszego ciała będzie ziemia, a z niej gmach Rzeczypospolitej Polski. Zostań z Bogiem. Twój kochający syn Zbyszek".

Koordynatorem projektu wystawy jest Mariusz Kacperkiewicz. Ekspozycja ma być czynna do połowy listopada.